

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Trg sv. Marka 4

10000 Zagreb

1

**PRIJEDLOG ZA POKRETANJE POSTUPKA
ZA OCJENU SUGLASNOSTI OPĆEG AKTA
SA USTAVOM I ZAKONOM**

na temelju članka 38. st. 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske
(„Narodne novine“, broj 99/99., 29/02., 49/02.-pročišćeni tekst)

x2

I. PODACI O PODNOSITELJU PRIJEDLOGA:

APOLOGETSKA UDRUGA BLAŽENI IVAN MERZ; Zagreb, Bartolići 9, OIB 42752234950,
koga zastupa predsjednik Ivan Poljaković, a u ovom ustavnosudskom postupku Dario Čehić,
odvjetnik u Poreču, Decumanus 18

Broj telefona 052/434 237; 091/481 63 67 Broj telefaksa 052/434 406

E-mail: odvjetnik.dario.cehic@gmail.com

II. PODACI O OPĆEM AKTU ZA KOJI SE PREDLAŽE PROVESTI POSTUPAK OCJENJIVANJA SUKLADNOSTI SA USTAVOM I ZAKONOM:

Zakon o životnom partnerstvu osoba istog spola, „Narodne novine“ br. 92/2014, u cijelosti.

Predlagatelj smatra taj zakon u cijelosti neustavnim zbog nesukladnosti sa odredbom o braku kao životnoj zajednici žene i muškarca iz čl. 62. st. 2. Ustava RH (ustavni referendum iz 2013. godine). „Životno partnerstvo“ iz pobijanog zakona je samo drugo ime za brak – slično kao što je „obitelj“ u današnje Obiteljskom zakonu samo drugo ime za „porodicu“ iz bivšeg Zakona o braku i porodičnim odnosima (ili da su današnji „bračni drugovi“ posve isto što i „supružnici“ iz ZBPO; da su današnji „posvojitelj i posvojenik“ posve isto što i nekadašnji „usvojitelj i usvojenik“; da je današnji „skrbnik“ posve isto što i nekadašnji „staratelj“): zakonodavac naprosto pokušava jednim poigravanjem sa terminima izigrati volju naroda kao ustavotvorca iz ustavnog referenduma iz 2013. godine.

Iz cjelokupnog konteksta političke rasprave koja je prethodila donošenju Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola proizlazi posve jasnim, da je trenutna saborska većina – koja se na ustavnom referendumu iz 2013. godine vrlo odlučno zauzimala PROTIV referendumskog pitanja, ustrajući vrlo ogorčeno uz najsuvremeniju varijantu sekularističkog svjetonazora kojoj pripadnici saborske većine listom pripadaju – donijela taj zakon u očitom prkosu volji naroda izraženoj na ustavnom referendumu, sa banalnim (i demokratski insuficijentnim) stavom „vidjet ćete vi čija će biti zadnja“. Pri tome se taj „vi“ – odnosi na hrvatski politički narod koji je iskoristio mogućnost da putem referenduma uzme ulogu ustavotvorca u svojoj vlastitoj državi.

U čl. 74. pobijanog zakona se, naposljetku, **izrijekom izjednačavaju pravne učinke životnih partnerstva osoba istog spola sa pravnim učincima bračnih zajednica.**

III. USTAVNE I ZAKONSKE ODREDBE SA KOJIMA POBIJANI OPĆI AKT NIJE SUKLADAN:

Odredbe pobijanog zakona nisu sukladne odredbama:

1. Ustava Republike Hrvatske, i to:

Članak 5.

U Republici Hrvatskoj zakoni moraju biti u suglasnosti s Ustavom, a ostali propisi i s Ustavom i sa zakonom.

Svatko je dužan držati se Ustava i prava i poštivati pravni poredak Republike Hrvatske.

Članak 40.

Jamči se sloboda savjesti i vjeroispovijedi i slobodno javno očitovanje vjere ili drugog uvjerenja.

Članak 62.

Obitelj je pod osobitom zaštitom države.

Brak je životna zajednica žene i muškarca.

Brak i pravni odnosi u braku, izvanbračnoj zajednici i obitelji uređuju se zakonom

Članak 64.

Roditelji su dužni odgajati, uzdržavati i školovati djecu te imaju pravo i slobodu da samostalno odlučuju o odgoju djece.

Roditelji su odgovorni osigurati pravo djetetu na potpun i skladan razvoj njegove osobnosti.

Tjelesno i duševno oštećeno i socijalno zapušteno dijete ima pravo na osobitu njegu, obrazovanje i skrb.

Djeca su dužna brinuti se za stare i nemoćne roditelje.

Država osobitu skrb posvećuje maloljetnicima bez roditelja i onima za koje se ne brinu roditelji.

IV. ČINJENICE I RAZLOZI NA KOJIMA SE TEMELJI TVRDNJA O NESUKLADNOSTI SA USTAVOM I ZAKONOM:

1. Sadašnja odredba čl. 62. st. 2. Ustava Republike Hrvatske izraz je volje naroda izražene na ustavnom referendumu iz prosinca 2013. godine. Uvjerljiva većina birača je glasala ZA referendumsko pitanje „Jeste li za to da se u Ustav RH unese odredba po kojoj je brak životna zajednica žene i muškarca?“; a na prijedlog predlagatelja udruge *U ime obitelji*.

Iz cjelokupne rasprave koja je u hrvatskoj javnosti prethodila referendumu, nesumnjivo je kako su birači koji su glasovali ZA na referendumu htjeli održati i na ustavnu razinu podići tradicionalnu definiciju braka, koja je već postojala u čl. 5. i 24. Obiteljskog zakona iz 2003. godine:

„Brak je zakonom uređena životna zajednica žene i muškarca.“ (čl. 3. ObZ 2003.)

„Za postojanje braka potrebno je:

1. da su nevjesta i ženik osobe različita spola“ (čl. 24. st. 1. ObZ 2003.)

- i to u svjetlu činjenice da su u zadnjem razdoblju u više zemalja (Argentina, Španjolska, Island, Norveška, Francuska, Engleska i Vels i dr.) doneseni zakoni koji propisuju mogućnost da se građanski brak sklopi između dviju osoba istog spola – činjenice koja je biračima na referendumu bila prezentirana kako od pobornika referendumskog pitanja (kao prijatelju dobrim tradicijama u Hrvatskoj), tako i od aktualnog vrha izvršne vlasti i trenutačne saborske većine kao protivnika referendumskog pitanja (kao poziv da se bude suvremen i slijedi „dobre uzore“ iz inozemstva).

Hrvatski narod – kao ustavotvorac na ustavnom referendumu iz prosinca 2013. god. – posve je nedvosmisleno bio ZA zadržavanje dosadašnjeg uređenja braka, kakvo postoji od početaka civilizacije i kojega možemo iščitati u odredbama čl. 3. i čl. 24. st. 1. Obiteljskog zakona iz 2003. godine.

Zakon o životnim partnerstvima osoba istog spola je u očitoj i teškoj koliziji sa odredbom čl. 62. Ustava RH: naprosto se umjesto izraza „brak“ koristi izraz „životno partnerstvo“; pri čemu ima „životno partnerstvo“ pravne učinke izjednačene sa brakom. U dovoljno sličnoj stvari, Ustavni sud RH je u toč. 5. svoje odluke Broj: U-II-1118/2013 od 22. svibnja 2013. godine izrijekom uputio: „Naziv akta u kojemu je propis sadržan ne utječe na njegovu pravnu prirodu.“

2. Da je „životno partnerstvo“ isto što i brak, proizlazi posve nesumnjivo iz odredbe čl. 74. Zakona o životnim partnerstvima, gdje se „životno partnerstvo ili brak“ sklopljen u drugim članicama Europskog gospodarskog prostora izjednačavaju s pravima iz – braka. Ovdje nije posrijedi lapsus autora zakonskog teksta: očito je i predlagatelju zakona i zakonodavcu posve jasno da je „životno partnerstvo“

odredbama ZŽP posve izjednačeno sa brakom – uz nekoliko iznimki u kojoj se istospolnim partnerima daje veća prava nad djecom preostalog partnera, nego što bračni drugovi inače imaju nad djecom osobe s kojom su ušli u brak (v. čl. 40. – 42).

3. U obrazloženju uz konačni prijedlog zakona o životnom partnerstvu od 26. lipnja 2014. godine 2014. (Hrvatski sabor, P.Z. 584; kod Vlade RH Klasa: 022-03/13-01/296, Urbroj: 50301-09/09-14-6) izrijekom objašnjava Vlada RH kao predlagatelj zakona da:

„Konačni prijedlog zakona sadrži konkretne odredbe kojima istospolnim zajednicama pruža ona prava koja u Republici Hrvatskoj uživaju i heteroseksualne zajednice. Izjednačavajući istospolne zajednice života s heteroseksualnim zajednicama u pogledu konkretnih životnih prava, neophodnih za uspješno funkcioniranje stabilne emocionalne zajednice zajedničkog života dviju osoba (bez obzira na njihovu seksualnu orijentaciju), Konačni prijedlog zakona je odgovorio i na konvencijski zahtjev zabrane diskriminatornog postupanja prema stabilnim emocionalnim zajednicama života istospolnih partnera.“ (citirano sa str. 29. Konačnog prijedloga).

Usporedbom odredbi Zakona o životnom partnerstvu sa odredbama Obiteljskog zakona jasno je da su „heteroseksualne zajednice“ s kojima se izjednačavaju istospolne zajednice – brakovi, a ne izvanbračne zajednice heteroseksualnih osoba.

Svakom usporedbom Zakona o životnim partnerstvima osoba istog spola sa Obiteljskim zakonom (2003) možemo vidjeti posvemašnju ekvivalentnost uređenja braka i „životnog partnerstva“ (usp. npr. čl. 7. – 12. ZŽP sa čl. 24. – 30. ObZ 2003; čl. 21. ZŽP sa čl. 18. ObZ 2003.; čl. 38. ZŽP sa čl. 31. ObZ 2003), uz eventualna nomotehnička odstupanja kakva možemo naći između suštinski ekvivalentnih odredbi bivšeg ZBPO, ObZ 2003 i ObZ 2014, te uz skraćivanja kakva omogućuje upućivanje na odgovarajuću primjenu odredaba sadržanih u Obiteljskom zakonu, tj. „posebnom zakonu koji uređuje obiteljske odnose“ (v. npr. čl. 39. – 43. ZŽP, gdje se govori o odnosima s djecom). Primjerice se „bračna stečevina“ iz Obiteljskog zakona u ZŽP naziva „partnerska stečevina“ (v. čl. 51. ZŽP), „razvod“ iz ObZ se u ZŽP zamjenjuje jednakovrijednim terminom „raskid“ (v. čl. 23. ZŽP), a „posvojenje“ iz Obiteljskog zakona se u Zakonu o životnom partnerstvu naziva „roditeljska skrb“ i „partnerska skrb“ (v. čl. 40. – 49. ZŽP).

Od članka 55. pa nadalje, Nacrt sadržava odredbe kojim se „životno partnerstvo“ temeljito izjednačava sa brakom – od pitanja nasljeđivanja, do pitanja mirovinskog osiguranja i raznih poreznih odredbi.

4. Vlada RH se tijekom rasprave o prijedlogu Zakona o životnom partnerstvu pozivala na Priopćenje Ustavnog suda RH Broj: SuS-1/2013 od 14. studenog 2013. godine, insinuirajući da bi tu Ustavni sud RH tobože preporučivao donošenje baš takvog jednog zakona, u kojem se istospolnim parovima daje status braka (v. npr. sadržaj na str. 38. Konačnog prijedloga ZŽP).

Naravno, nije Ustavni sud iznio takvo pravno mišljenje, nego u toč. 6. iznosi uputu: „Danas je u svim relevantnim međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima još uvijek općeprihvaćeno da brak i obiteljski život nisu niti istoznačnice niti su istovjetni pravni instituti.“; te se upućuje na čl. 12. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (koji posve izričito govori o braku kao zajednici muškarca i žene), te na službeno obrazloženje Povelje EU (2007/C 303/02, Službeni list Europske unije, C 303/21 od 14. prosinca 2007.) gdje se uz čl. 9. Povelje obrazlaže: „Ovaj članak se temelji na članku 12. Konvencije ... Izričaji u članku modernizirani su kako bi pokrili slučajeve u kojima nacionalno zakonodavstvo priznaje aranžmane različite od braka (arrangements other than marriage) za osnivanje obitelji. Ovaj članak niti zabranjuje niti nameće priznavanje statusa braka zajednicama osoba istog spola. Ovo je pravo stoga slično onome koje priznaje Konvencija, ali njegov okvir može biti širi kad to propisuje nacionalno zakonodavstvo.“

Možemo još jednom ponoviti i gore već navedeni citat iz Konačnog prijedloga ZZP:

„Konačni prijedlog zakona sadrži konkretne odredbe kojima istospolnim zajednicama pruža ona prava koja u Republici Hrvatskoj uživaju i heteroseksualne zajednice. Izjednačavajući istospolne zajednice života s heteroseksualnim zajednicama u pogledu konkretnih životnih prava, neophodnih za uspješno funkcioniranje stabilne emocionalne zajednice zajedničkog života dviju osoba (bez obzira na njihovu seksualnu orijentaciju), Konačni prijedlog zakona je odgovorio i na konvencijski zahtjev zabrane diskriminatornog postupanja prema stabilnim emocionalnim zajednicama života istospolnih partnera“.
(citat sa str. 29. Konačnog prijedloga)

Zapanjujuće je kako se može u tako malo riječi tako mnogo misreprezentirati judikaturu ESLJP, odnosno „konvencijski zahtjev zabrane diskriminatornog postupanja prema stabilnim emocionalnim zajednicama života istospolnih partnera“ čiji su standardi zacrtani u judikaturi tog međunarodnog sudišta: u presudi Vallianatos i dr. protiv Grčke od 07.11.2013. god. (presuda po zahtjevima br. 29381/09 i 32684/09, v. osobito toč. 76. – 77. i 85. – 91.) zapravo tumači **Europski sud za ljudska prava da je država ispunila zahtjeve iz toč. 14. Europske konvencije** za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda **ukoliko izjednači istospolne zajednice** u pravima **sa izvanbračnim zajednicama heteroseksualaca** – te da **ne postoji obveza Države da izjednači istospolne zajednice sa brakom**; dapače se u presudi Vallianatos i dr. protiv grčke izrijeком potvrđuje ranije stajalište iz slučaja Schalk i Kopf protiv Austrije (presuda u slučaju br. 30141/04 od 24. lipnja 2010. godine, v. osobito toč. 61. – 63. i 101. – 103.) da država ne povrjeđuje Konvenciju ukoliko ne osigura onakva prava kakva se priznaju heteroseksualcima u braku, za osobe u istospolnim zajednicama.

Svoje stajalište iz slučaja Schalk i Kopf protiv Austrije izričito potvrđuje ESLJP i u najnovijoj presudi u slučaju Hämäläinen protiv Finske (presuda u slučaju br 37359/09 od 16.07.2014.); tu sud izrijeком upućuje: „**Sud naglašava da čl. 12. Konvencije predstavlja jedan lex specialis u pogledu prava na sklapanje braka.** On osigurava temeljno pravo jednog muškarca i žene da sklope brak i zasnuju obitelj. Čl. 12. izrijeком propisuje da brak mora biti uređen nacionalnim zakonodavstvom. On **sadržava u sebi tradicionalni koncept braka između muškarca i žene** (v. Rees v. Ujedinjenog Kraljevstva, citiran gore u toč. 49). **Makar je istina da su neke države članice proširile brak na partnere istog spola, čl. 12. se ne**

može tumačiti kao da bi nametao obvezu na države članice da odobre pristup braku parovima istog spola (v. Schalk i Kopf V. Austria, citiran gore u toč. 63.).“

Iz navedenog proizlazi da odredbe kakve je zakonodavac unio u pobijani Zakon o životnim partnerstvima nipošto nisu potrebne za usklađivanje sa zahtjevima Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda – dapače čl. 12. Europske konvencije izrijeком štiti jedino brak koji predstavlja zajednicu muškarca i žene.

5. U čl. 64. Ustava RH nalazimo propis o dužnosti roditelja da odgajaju, uzdržavaju i školuju svoja djeca.

5.1. Ovo pravo nije proizvoljni „izum“ hrvatskog ustavotvorca, nego spada u prirodna prava (u rimskom pravu, tzv. „ius gentium“) koje je zajedničko za čitavo čovječanstvo. Možemo ga naći i u raznim međunarodnim konvencijama; međutim je gotovo izlišan trud da se one citiraju – sama ljudska priroda prepoznaje da nikakav zakonodavac, ustavotvorac ili međunarodna konvencija ne mogu u bitnoj mjeri osloboditi roditelja od obveze da skrbi za vlastito potomstvo.

5.3. U pozitivnom hrvatskom pravu, dijete ima pravo na uzdržavanje i drugu skrb od svojega roditelja, a zapuštanje djeteta je kazneno djelo. Činjenica da je jedan od roditelja stupio u brak ili izvanbračnu zajednicu ne oslobađa preostalog roditelja obveze da skrbi za dijete: hrvatski sudovi doista svakodnevno donose odluke kojima se određuje uzdržavanje djece koje u datom trenutku obitavaju u domaćinstvu u kojemu roditelj koji je dužan plaćati uzdržavanje ne živi; te se poduzimaju kazneni progoni zbog kaznenih djela povrede dužnosti uzdržavanja iz čl. 172., napuštanja djeteta iz čl. 176. i povrede djetetovih prava iz čl. 177. KZ. Također se svakodnevno odlučuje o susretima i druženju djece sa roditeljima koji ne žive sa djecom u zajedničkom domaćinstvu; a imaju takvi roditelji važnu riječ i kod odlučivanja o mnogim stvarima koja se tiču dobrobiti djece.

5.4. U čl. 40. – 42. Zakona o životnim partnerstvima osoba istog spola predviđa se istospolnom partneru (čak i bivšem istospolnom partneru, v. čl. 42. ZZP) jednog od djetetovih roditelja (kako onome ispred matičara sklopljene zajednice, tako i „neformalnom životnom partneru“ iz čl. 3. ZZP) dati i takva prava koja prema odredbama Obiteljskog zakona bračni i izvanbračni drug nema u odnosu na djecu svojeg bračnog/izvanbračnog druga.

Predlagatelj smatra eklatantno protuustavnom odredbu čl. 40. st. (2) Nacrta:

(2) Oba roditelja ili roditelj koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb o djetetu u cijelosti, mogu ostvarivanje roditeljske skrbi o djetetu djelomično ili u cijelosti privremeno povjeriti životnom partneru ukoliko ispunjava pretpostavke za skrbnika propisane posebnim zakonom koji uređuje obiteljske odnose.

Kada biološki roditelj (ili oba!) povjere istospolnom partneru ostvarivanje roditeljske skrbi „u cijelosti“, onda taj istospolni partner umjesto roditelja izvršava sva prava i sve dužnosti roditelja – te roditelj više prema djetetu nema nikakvih prava i nikakvih dužnosti.

U čl. 40. st. 3. ZŽP se tek propisuje da dispozicija kojom roditelj „daruje“ svoje dijete „životnom partneru“ preostalog biološkog roditelja mora biti ovjerena kod javnog bilježnika. Nikakav nadzor državne vlasti nad tim privatnopravnim aktom nije predviđen; za razliku od raznih sličnih važnih odluka o životu djeteta u obiteljskom pravu.

Makar izbor riječi u čl. 40. ZŽŠ na prvi pogled sugerira da se „doniranje“ djeteta obavlja privremeno, nema uopće zapreke da se takva privremenost stipulira „do punoljetnosti djeteta“ ili na sličan način.

Također nije propisana mogućnost da se biološki roditelj predomisli, ili da se odlukom nadležnog suda ukine takvo „darovanje“ djeteta.

5.5. Valja opaziti da u anglofonim zemljama postoji vrlo velika aktivnost LGBT zajednice da se omoguće ovakva posvajanja; za sada je međutim vrlo malo legislatura dozvolila takvo što.

5.6. Valja također opaziti da Vlada RH u obrazloženju uz konačni prijedlog zakona, str. 26, izričito tvrdi da ZŽP ne predviđa mogućnost posvajanja za partnere istog spola. Posrijedi je opet jedna igra riječima: kao što „životno partnerstvo“ tobože nije „brak“, kao što „raskid“ nije „razvod“, tako neologizmi iz čl. 40. – 42. ZŽP tobože nisu posvajanje.

U svakom slučaju, za potrebu ocjene ustavnosti odredbe o efektivnom odricanju od roditeljske skrbi sadržane u tim odredbama ZŽP, uopće nije važno da li se roditelj vlastitom slobodnom odlukom „rješava“ djeteta tako što ga daje na posvajanje ili tako što „povjerava ostvarivanje roditeljske skrbi“.

6. Predlagatelj smatra da bi se donošenjem Zakona prema odredbama sadržanim u Nacrtu grubo ugrozila sloboda savjesti koju jamči **čl. 40. Ustava Republike Hrvatske**, jer se ne predviđa pravo na prigovor savjesti onim matičarima, sucima, socijalnim radnicima i drugim osobama koje bi u obavljanju službene dužnosti mogle biti pozvane da uređuju pitanja istospolnih „životnih zajednica“, a kojima vjerska ili filozofska uvjerenja brane pomaganje u ostvarivanju takvih životnih odnosa, koje znatan dio građana Republike Hrvatske smatraju moralno neprihvatljivim.

6.1. Podnositelj skreće pozornost Ustavnom sudu da pozitivni zakoni izrijeком osiguravaju pravo na prigovor savjesti u cijelom nizu svjetonazorski prijepornih pitanja – tako primjerice u pogledu umjetne oplodnje čl. 44. Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji, a u pogledu drugih medicinskih zahvata čl. 3. Zakona o sestrinstvu i čl. 20. Zakona o liječništvu. Znamo da se čak i kod takvih jamstava – na koji se u praksi doista poziva vrlo veliki broj medicinskih djelatnika – medicinski zahvati poput pobačaja bez osobitih poteškoća osiguravaju onim pacijentima koji ih traže. Nema razloga misliti da se ne bi pronašlo dovoljno matičara, socijalnih radnika i sudaca koji bi bili spremni sudjelovati u procedurama vezanima uz istospolne zajednice – ako već vidimo da ima dovoljno liječnika, medicinskih sestara i primalja voljnih da sudjeluju u medicinskim zahvatima protivnima tradicionalnom moralu. Naposljetku bismo morali uzeti u obzir da je jedan posve zamjetan dio hrvatskih građana (pa među njima i matičara i pravnika, očito) na

ustavnom referendumu iz prosinca 2013. god. glasovao PROTIV ustavne odredbe koja status braka rezervira isključivo za zajednice osoba različitog spola.

6.2. Predlagatelj pravo na priziv savjesti otklanja slijedećim razlozima:

Što se tiče priziva savjesti, istaknutog u izviješću s rasprave Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te kroz raspravu zastupnika Željka Reinerja i Dražena Đurovića, prigovor prvenstveno odražava svjetonazorske stajalište. Predlagatelj ne osporava politički legitimitet takvog stajališta, ali istovremeno predlagatelj ima obvezu poštovati temeljno vrijednosno načelo dužnog poštovanja propisano člankom 1. Ustava, prema kojem državna vlast ima obvezu jednakog dužnog poštovanja svih građana bez obzira na njihove različitosti.

Službenici imaju obvezu svim građanima osigurati jednako učinkovit pristup svim javnim uslugama.

(Obrazloženje uz Konačni prijedlog ZŽP, lipanj 2014., str. 38-39)

Riječ je o argumentima iz presude ESLJP u slučaju Eweida i dr. protiv UK br. 48420/10, 59842/10, 51671/10 i 36516/10., toč. 105. Međutim moramo uočiti da je u tom slučaju ESLJP odlučivao o pitanju priziva savjesti matičarke Lilian Ladele protiv sklapanja istospolnih zajednica koje NISU imala karakter braka (u Engleskoj i Velsu je donijet zakon o istospolnom braku tek u ožujku 2014.): u samoj toč. 105 te presude ESLJP podsjeća da je pitanje istospolnog braka još otvoreno, te podsjeća na presudu u slučaju Schalk i Kopf i na svoje stajalište da države nisu dužne izjednačiti u pravima istospolne zajednice sa brakom – nego da su dužne prava istospolnih partnera izjednačiti sa pravima koja imaju osobe u heteroseksualnim izvanbračnim zajednicama.

Uz to moramo opaziti, da je ESLJP u tom slučaju odlučivao o relativno manjem pitanju priziva savjesti matičarke koja nije željela provoditi ceremonije „istospolnog vjenčanja“, te da se nije bavio znatno značajnijim pitanjem prigovora savjesti koje bi mogli imati suci: naime suci bi prema pobijanom zakonu morali odlučivati o pitanjima analognima onima iz Obiteljskog zakona, uključujući tu – primjerice – o zahtjevu istospolnog partnera iz čl. 42. st. 1. ZŽP, za ostvarivanje osobnih odnosa sa djetetom.

U pogledu odluke ESLJP iz slučaja Eweida i dr., upućuje predlagatelj također i na Izdvojeno mišljenje sudaca Vučinića i De Gaetana (v. napose toč. 6. Izdvojenog mišljenja). Iz tog izdvojenog mišljenja bismo mogli naslutiti da bi daljnji razvoj judikature tog suda u pogledu prigovora savjesti kršćana mogao ići u pravcu analognom onome kod prigovora savjesti Jehovinih svjedoka (naime je praktično čitava judikatura ESLJP u pogledu prigovora savjesti formirana u pogledu prigovora savjesti Jehovinih svjedoka protiv vojne obveze), gdje se nakon višestrukog odbijanja tužbi pripadnika te vjerske zajednice judikatura ESLJP izmijenila na način da je u odluci Thlimmenos protiv Grčke (br. 34369/97) od 06. travnja 2000. godine takva tužba prihvaćena – te je danas i u Republici Hrvatskoj prigovor savjesti protiv vojne službe sadržan u istom članku Ustava, u kojem se govori o vojnoj obvezi.

6.3. Uz ovakav Zakon o životnim partnerstvima, zapravo propisujemo da osoba koja je vjernik - katolički, pravoslavni, islamski (...) - uopće ne može biti ni matičar, ni socijalni radnik, ni sudac; izuzev ukoliko taj se taj državni službenik ili pravosudni dužnosnik **javno** ne odrekne svoje vjere. Naime sve nabrojane vjerske zajednice upućuju svoje vjernike da je duboko nemoralno involvirati se na bilo koji način u sklapanje i djelovanje istospolnih zajednica.

Osobito je opasno dovođenje hrvatskih sudaca u situaciju da moraju djelovati protivno vjerskom moralu, da zapravo moraju javno nijekati svoju vjeru, ukoliko žele ostati suci: iz životnog iskustva je poznato da su ljudi skloni komfornijim izborima (a to bi za suca prije bilo da sudjeluje u posvajanju / davanju djeteta na partnersku – roditeljsku skrb, nego da napusti sudačku službu), a da su nakon takvog komfornijeg izbora ljudi iznimno skloni akomodirati svoj svjetonazor na način da on odgovara njihovom izboru. Na takav način možemo dobiti čitav jedan novi naraštaj sudaca koji će imati bitno drugačije ideje o životu, o moralu i o etici, nego što ga ima narod u cjelini.

Predlagatelj drži da će se suci Ustavnog suda lako podsjetiti vremena jugoslavenske komunističke vladavine, kada smo u Hrvatskoj svjedočili posve sličnoj situaciji: naime u doba kada je premoćna većina 99% pravosudnih dužnosnika (i policajaca, rukovodilaca u gospodarstvu, novinara ...) javno iskazivalo svoju privrženost ateizmu i komunističkoj ideologiji, u jednom narodu gdje je na popisima stanovništva najveći broj ljudi deklarirao svoju pripadnost stanovitoj vjerskoj zajednici – ali je svoje ideje o životu imalo držati „za po doma“, dok je društvo djelovalo onako kako je to htjela manjina koja je dijelila ideje sa tadašnjim sucima i policajcima – tj. iz vremena kada je sekularizam bio državna „vjera“ (o sekularizmu kao vjerskom nazoru, tj. „filozofskom uvjerenju“, v. u toč. 58. i 78. presude ECHR – Veliko vijeće br. u slučaju Lautsi i dr. protiv Italije). Da ovo podsjećanje na vrijeme komunizma u kontekstu govora o istospolnim zajednicama – kao proizvodu najsuvremenije ljevičarsko/neoliberalne ideologije - nije promašeno, možemo već vidjeti na živim primjerima iz zemalja sa sličnim zakonskim rješenjima: tako npr. na slučaju Kanade, gdje u svibnju 2011. godine sportski (!) novinar Damian Goddard dobiva otkaz na TV – stanici „Rogers Sportsnet“ jer se usudio javno izjaviti da on smatra brakom jedino vezu između muškarca i žene – tj. izraziti točno onakvo mišljenje, kakvo je na ustavnom referendumu iz prosinca 2013. godine izreklo dvije trećine Hrvata. Slično se bilježi u Londonu početkom 2014. godine, gdje medicinska sestra u jaslicama Sarah Mbuyi dobiva otkaz zato što je u razgovoru s kolegicom rekla da kršćanska vjera ne odobrava homoseksualne brakove; otprilike u isto vrijeme je u Oxfordu 73- godišnji ulični propovjednik Bill Edwards uhićen uz korištenje fizičke sile čak šest policajaca koji su ga oborili na pod i vezali, povodom njegovog govora da kršćanstvo ne odobrava homoseksualnost.

Ovakvi ekscesi ne čine ni Kanadu ni UK diktaturama – ali pozivaju na oprez: moramo biti intelektualno dovoljno zreli i iskreni, da prepoznamo kako je sekularistički svjetonazor u nekoliko svojih verzija bio uhvatio u totalitarističke okove vrlo veliki dio čovječanstva. Ustavni sud je pozvan da postavi granice bilo čijoj samovolji i nametanju svjetonazora – osobito pak mogućnosti da se slijedom provedbe jednog zakona koji se bavi pravima istospolnih osoba postigne da imamo sudstvo koje će biti posve u rukama sekularista. Takva mogućnost - budimo još iskreni – predstavlja ozbiljnu opasnost za ustavni poredak.

Ukratko, ne treba propustiti vrijeme i priliku da Ustavni sud uzme u zaštitu slobodu savjesti.

6.4. Predlagatelj smatra u cijelosti primjenjivim na ovaj slučaj stajališta koja iznosi ESLJP u toč. 118. i toč. 126. svoje presude u slučaju Bayatyan protiv Armenije od 07. srpnja 2011. god. (slučaj br. 23459/03):

„Sud ponavlja da je sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi, zajamčena člankom 9. Konvencije jedan od temelja 'demokratskog društva' u smislu Konvencije. Ta sloboda, u svojoj vjerskoj dimenziji, jedan je od najživotnijih elemenata koji stvaraju identitet vjernika i njihove koncepcije života, ali je također dragocjeno sredstvo ateista, agnostika, skeptika i onih koji prema vjeri nemaju nikakav odnos (the unconcerned). O njoj ovisi pluralizam, neodvojiv dio demokratskog društva, kojeg se ostvarenje skupo plaćalo tijekom stoljeća. Ta sloboda obuhvaća slobodu prihvatiti ili ne prihvatiti vjerska uvjerenja (freedom to hold or not to hold religious beliefs) i prakticirati ili ne prakticirati vjeru (practise or not to practise a religion) ...“ (toč. 118.)

„Sud nadalje naglašava da su pluralizam, tolerancije i otvorenost drugačijim idejama bitne značajke jednog 'demokratskog društva'. Makar individualni interesi moraju povremeno biti podređenima onima grupe, demokracija ne podrazumijeva da naprosto uvijek trebaju nadvladati stajališta većine: mora biti postignuta ravnoteža koja osigurava pravično i dostojno postupanje prema pripadnicima manjina i sprječava bilo kakvu zlorabu dominantne pozicija (v. slučaj Leyla Sahin, citiran gore u par. 108). Stoga poštovanje koje država pokazuje prema vjerovanju jedne manjinske vjerske grupe poput tužiteljeve na način da im omoguće mogućnost da služe društvu na način kojega nalaže njihova savjest može, daleko od toga da stvara nepravedne nejednakosti ili diskriminaciju kako tvrdi Vlada, prije osigurati kohezivni i stabilni pluralizam i promovirati vjersku slogu i toleranciju u društvu.“ (toč. 126.).

U ovom hrvatskom slučaju ugrožavanja slobode savjesti građana, jasno, govor o „većini“ i „manjini“ iz ove presude ESLJP moramo iščitavati kao „saborska većina“ i „saborska manjina“: prilično je evidentno da trenutačna saborska većina ima neobičnu potrebu da svoje etičke stanove nameće svjetonazornoj većini u stanovništvu. „Neobičnu potrebu“, za zapadnoeuropske kriterije – u ovom postkomunističkom i posttotalitarnom dijelu Europe smo nažalost i odveć imali prilike iskusiti takvu vrstu isključivosti vladajućih većina koji svoj „elitni“ svjetonazor putem državne prisile nameću svjetonazornoj većini „neprosvjedećenih“; stoga smo i pozvaniji da takve iregularnosti prepoznamo i spriječimo.

V. PRIJEDLOG USTAVNOM SUDU:

Slijedom gore navedenoga, predlaže se Ustavnom sudu da pokrene postupak radi ocjene suglasnosti Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola, te da se ukine taj propis u cijelosti.

VI. VLASTORUČNI POTPIS

ODVJETNIK

Dario Čehić

ODVJETNIK
Dario Čehić
POREČ, Decumanus 18
152 434 237 • 091 481 6367

---

za Apologetska udruga Blaženi Ivan Merz,

punomoćnik

U Poreču, 29. srpnja 2014. god.